

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/35/2001

FINANSOWANIE PARTII POLITYCZNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2001

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- W porównaniu z rokiem '92 wzrosła (z 58% do 68%) liczba osób uważających, że partie polityczne powinny największą część funduszy na swoją działalność uzyskiwać ze składek swoich członków. W takim samym stopniu zmalało (z 23% do 13%) poparcie dla finansowania partii z ich własnej działalności gospodarczej. Jedynie 6% badanych popiera finansowanie partii z budżetu państwa, a 5% - uzyskiwanie przez nie funduszy od firm, przedsiębiorców i innych sponsorów.

- Ponad połowa respondentów (57%) jest zdania, że powinien istnieć prawny zakaz finansowania partii politycznych i komitetów wyborczych przez firmy i osoby prowadzące w Polsce działalność gospodarczą, w tym 36% stanowią zdecydowani zwolennicy wprowadzenia takiego zakazu. Co trzeci badany (33%) sądzi, że tego typu dotacje nie powinny być zabronione.

- Większość ankietowanych (71%) uważa, że partie polityczne nie powinny być finansowane z budżetu państwa. Za częściowym zasilaniem przez budżet partyjnych funduszy opowiada się 18% respondentów, a 4% sądzi, że partie polityczne powinny być całkowicie finansowane z pieniędzy podatników.

Posłowie zmienili niektóre przepisy ustawy o partiach politycznych. Wprowadzono między innymi: obowiązek rejestrowania wszystkich wpłat, zakaz sprzedaży tzw. cegiełek, zakaz prowadzenia działalności gospodarczej. Ani na rzecz partii, ani na rzecz komitetów wyborczych nie będą mogły wpływać pieniądze od osób prawnych, a wpłaty od osób fizycznych ograniczono do 11 tys. zł rocznie. Zwiększono natomiast subwencje z budżetu państwa. Wysokość dotacji jest proporcjonalna do liczby ważnie oddanych głosów na dane ugrupowanie. Dotyczyć to będzie tych partii, które w wyborach uzyskają co najmniej 3% poparcia. Ordynacja trafi teraz do Senatu, a następnie do prezydenta.

Czy postanowienia posłów są zbliżone do społecznego postrzegania źródeł finansowania partii politycznych? W marcowym sondażu¹ zapytaliśmy respondentów, w jaki sposób - ich zdaniem - powinny być finansowane partie polityczne.

Ponad dwie trzecie badanych (68%) sądzi, że głównym źródłem dochodów partii politycznych powinny być składki członkowskie. Od listopada '92 liczba osób przekonanych, że partie powinny największą część funduszy na swoją działalność uzyskiwać ze składek swoich członków, wzrosła o 10 punktów procentowych. W takim samym stopniu (z 23% do 13%) spadło poparcie dla finansowania partii z ich własnej działalności gospodarczej. Może to świadczyć, że obywatele kładą coraz większy nacisk na to, aby partie zajmowały się tylko polityką, a ich efektywność była weryfikowana liczbą zwolenników skłonnych płacić składki na działalność polityczną.

W porównaniu z lipcem ubiegłego roku w zasadzie nie zmieniło się poparcie dla finansowania partii z budżetu państwa.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (130) przeprowadzono w dniach 2-5 marca 2001 roku na 1050-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

Tabela 1

Skąd, Pana(i) zdaniem, partie polityczne powinny uzyskiwać największą część funduszy na swoją działalność? Czy:	Wskazania respondentów według terminów badań		
	XI 1992	VII 2000	II 2001
	w procentach		
- ze składek swoich członków	58	62	68
- z budżetu państwa	2	5	6
- z własnej działalności gospodarczej	23	17	13
- od firm, przedsiębiorców i innych sponsorów	5	5	5
- z zagranicy	0	0	1
- z innych źródeł	0	0	0
Trudno powiedzieć	12	11	7

Wśród potencjalnych wyborców głównych ugrupowań przeważają osoby opowiadające się za tym, aby partie polityczne największą część funduszy na swoją działalność uzyskiwały ze składek swoich członków, przy czym najsilniej przekonane są o tym elektoraty PO i PSL.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Skąd, Pana(i) zdaniem, partie polityczne powinny uzyskiwać największą część funduszy na swoją działalność? Czy:						
	ze składek swoich członków	z budżetu państwa	z własnej działalności gospodarczej	od firm, przedsiębiorców i innych sponsorów	z zagranicy	z innych źródeł	Trudno powiedzieć
	w procentach						
AWS	56	11	20	7	0	0	7
PO	78	3	12	6	1	0	1
PSL	78	3	10	4	1	1	3
SLD+UP	69	8	12	7	0	0	3
UW	60	13	17	6	0	0	3

Od lipca ubiegłego roku wzrósł (z 27% do 36%) odsetek osób zdecydowanie przeświadczonych o konieczności wprowadzenia prawnego zakazu finansowania partii politycznych i komitetów wyborczych przez firmy i osoby prowadzące w Polsce działalność gospodarczą. Jednocześnie wyraźnie również zmalał (z 21% do 9%) odsetek badanych, którzy nie mają wyrobionego zdania na ten temat. Wydaje się, że może to być związane z prowadzoną ostatnio kampanią antykorupcyjną i poparciem społeczeństwa dla regulacji prawnych przeciwdziałających korupcji.

Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem, powinien istnieć prawny zakaz finansowania partii politycznych i komitetów wyborczych przez firmy i osoby prowadzące w Polsce działalność gospodarczą czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	VII 2000	III 2001
	w procentach	
Zdecydowanie tak	27	36
Raczej tak	23	21
Raczej nie	23	22
Zdecydowanie nie	6	11
Trudno powiedzieć	21	9

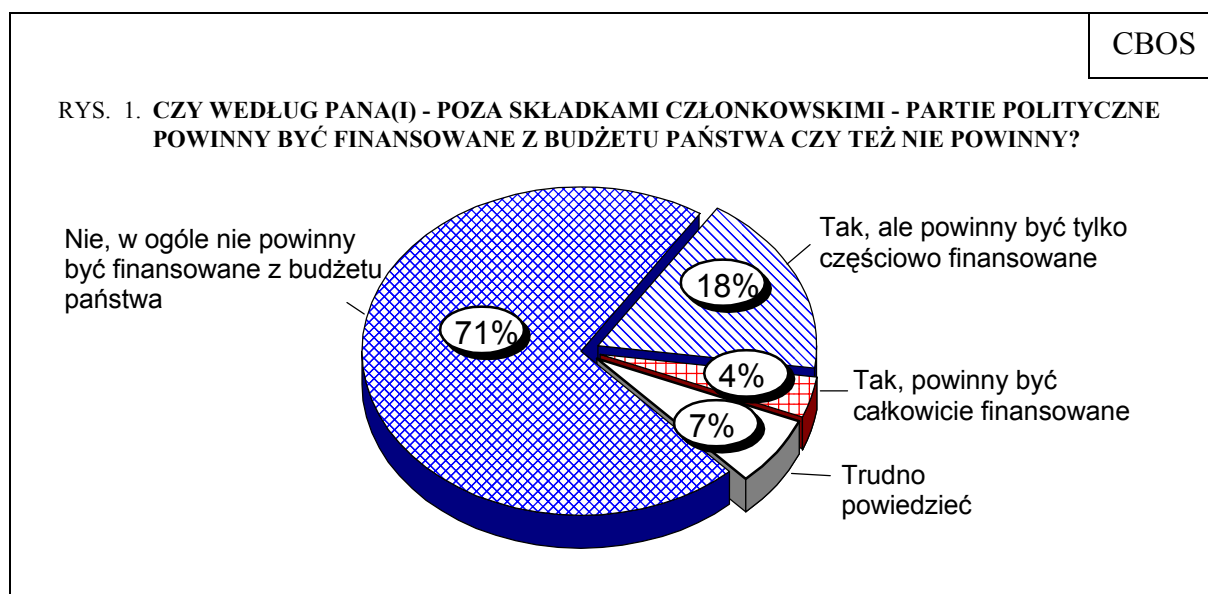
Znamienne jest, że prawny zakaz finansowania partii politycznych przez firmy i osoby prowadzące w Polsce działalność gospodarczą ma najmniej zwolenników wśród najmłodszych i najstarszych respondentów (po 48%). Badani w średnim wieku częściej popierają wprowadzenie formalnych ograniczeń.

Przekonanie o konieczności wprowadzenia takiego zakazu dominuje w potencjalnych elektoratach głównych ugrupowań politycznych. Jednak najsilniejsze jest ono wśród sympatyków PSL (63%) oraz SLD i UP (60%). W tej ostatniej grupie odsetek zdecydowanie popierających wprowadzenie formalnego zakazu finansowania partii politycznych i komitetów wyborczych przez firmy i osoby prowadzące działalność gospodarczą jest najwyższy (43%).

Tabela 4

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, powinien istnieć prawny zakaz finansowania partii politycznych i komitetów wyborczych przez firmy i osoby prowadzące w Polsce działalność gospodarczą czy też nie ?				
	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
	w procentach				
AWS	27	28	25	13	7
PO	36	15	29	12	9
PSL	34	29	24	10	3
SLD+UP	43	17	21	15	5
UW	30	31	21	18	0

Jeżeli przyjmiemy, że składki członkowskie powinny być głównym źródłem utrzymania partii politycznych, to nawet częściowe ich dotowanie z budżetu państwa wzbudza sprzeciw. Większość ankietowanych (71%) uważa, że partie nie powinny być finansowane z budżetu państwa. Za częściowym zasilaniem przez budżet partyjnych funduszy opowiada się 18% respondentów, jedynie 4% sądzi, że partie polityczne powinny być w całości finansowane z pieniędzy podatników.

Sprzeciw wobec wydawania pieniędzy podatników na działalność partyjną nie jest równie silny wśród zwolenników największych ugrupowań. Opinie w tej kwestii są zbliżone w potencjalnych elektoratach PSL, PO oraz SLD i UP, w których wyraźną większość (odpowiednio 77%, 76% oraz 71%) stanowią zdecydowani przeciwnicy dopłacania przez państwo do funkcjonowania partii politycznych. Sympatycy UW i AWS są w nieco mniejszym stopniu przeciwni takiemu wykorzystaniu pieniędzy publicznych (odpowiednio 52% i 57% wskazań).

Tabela 5

Potencjalne elektoraty	Czy według Pana(i) - poza składkami członkowskimi - partie polityczne powinny być finansowane z budżetu państwa czy też nie powinny?			
	Tak, powinny być całkowicie finansowane	Tak, ale powinny być tylko częściowo finansowane	Nie, w ogóle nie powinny być finansowane z budżetu państwa	Trudno powiedzieć
	w procentach			
AWS	10	26	57	7
PO	1	23	76	0
PSL	3	19	77	2
SLD+UP	7	19	71	3
UW	8	40	52	0

Podsumowując można powiedzieć, że wprowadzone przez Sejm zmiany w ustawie o partiach politycznych częściowo pokrywają się z odczuciami społeczeństwa. Zakaz finansowania partii przez firmy i osoby prowadzące działalność gospodarczą na terenie Polski zapewne zostanie przyjęty z dużym zadowoleniem. Natomiast zwiększenie dotacji budżetowych na rzecz partii politycznych raczej nie ma szans na społeczne zrozumienie.

Opracowała

Anna GRUDNIEWICZ

A N E K S

Tabela 1. Skład, Pana(i) zdaniem, partie polityczne **powinny uzyskiwać** największą część funduszy na swoją działalność?
 Czy: 1 - ze składek swoich członków; 2 - z budżetu państwa; 3 - z własnej działalności gospodarczej;
 4 - od firm, przedsiębiorców i innych sponsorów; 5 - z zagranicy; 6 - z innych źródeł

(%)

	1	2	3	4	5	6	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	68	6	13	5	1	0	7	1050
Płeć								
Mężczyźni	71	7	11	5	0	0	5	498
Kobiety	65	5	14	6	1	1	8	552
Wiek								
18-24 lat	65	5	17	7	2	0	5	150
25-34	70	7	15	5	1	0	3	186
35-44	63	5	19	10	1	0	1	192
45-54	75	5	11	5	0	0	4	224
55-64	70	5	13	2	0	1	9	122
65 lat i więcej	64	10	3	2	0	0	20	176
Miejsce zamieszkania								
Wieś	63	7	14	5	1	0	9	382
Miasto do 20 tys.	71	1	12	0	0	0	10	114
20-100 tys.	73	7	11	5	0	2	3	203
101-500 tys.	74	7	7	3	0	0	5	226
501 tys. i więcej mieszk.	59	8	24	3	1	1	5	125
Wykształcenie								
Podstawowe	60	8	11	5	1	0	14	291
Zasadnicze zawodowe	72	7	9	6	1	1	5	287
Średnie	70	4	16	6	0	0	3	358
Wyższe	69	9	14	4	0	0	3	114
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	67	4	21	6	0	0	1	66
Prac. umysł. niż. szczebla	70	7	10	7	1	0	5	99
Pracownicy fiz.- umysł.	78	0	12	4	2	0	5	86
Robotnicy wykwalifikowani	67	9	14	9	0	0	2	109
Robotnicy niewykwalifik.	73	11	4	8	0	0	3	42
Rolnicy	74	0	7	9	5	0	4	47
Pracujący na własny rach.	54	12	16	10	0	6	2	40
Bierni zawodowo								
Renciści	67	8	10	2	0	0	11	115
Emeryci	66	8	7	2	0	1	15	204
Uczniowie i studenci	68	5	21	4	0	0	2	72
Bezrobotni	64	5	20	7	0	0	4	119
Gospodynie domowe i inni	66	6	18	6	0	0	5	52
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	66	7	17	6	0	0	3	183
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	72	6	12	6	0	0	3	93
sekt. pryw. poza rolnict.	69	7	13	6	0	1	3	200
prywatnym gosp. rolnym	72	0	9	8	5	0	5	56
Dochody na jedną osobę								
Do 275 zł	73	3	9	7	0	0	6	143
276-399	71	4	17	4	0	0	4	128
400-549	70	7	10	6	0	0	8	197
550-799	68	8	10	6	0	0	9	148
Powyżej 799 zł	63	10	13	8	1	1	4	165
Ocena własnych war. mater.								
Złe	70	5	11	5	1	0	8	388
Średnie	69	7	11	6	0	0	7	450
Dobre	61	7	20	5	0	1	4	212
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	77	7	4	0	1	1	10	75
Raz w tygodniu	69	5	13	5	0	0	7	525
1-2 razy w miesiącu	58	8	18	7	0	2	7	152
Kilka razy w roku	70	7	10	7	2	0	4	182
W ogóle nie uczestniczy	67	7	13	3	2	0	7	112
Poglądy polityczne								
Lewica	70	8	12	6	1	0	2	325
Centrum	72	6	13	4	0	0	5	314
Prawica	66	7	13	7	0	1	6	229
Trudno powiedzieć	59	4	14	4	1	0	18	183

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, powinien istnieć prawny zakaz finansowania partii politycznych i komitetów wyborczych przez firmy i osoby prowadzące w Polsce działalność gospodarczą czy też nie?

	(%)					
	Zdecydowa- nie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowa- nie nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	36	21	22	11	9	1050
Płeć						
Mężczyźni	37	23	23	10	6	498
Kobiety	34	19	21	13	12	552
Wiek						
18-24 lat	19	29	31	18	4	150
25-34	33	22	32	9	4	186
35-44	42	22	21	10	6	192
45-54	48	18	15	14	5	224
55-64	40	20	20	10	11	122
65 lat i więcej	29	19	16	8	29	176
Miejsce zamieszkania						
Wieś	36	24	20	9	11	382
Miasto do 20 tys.	39	18	23	11	9	114
20-100 tys.	32	20	22	15	11	203
101-500 tys.	40	18	24	10	8	226
501 tys. i więcej mieszk.	32	26	23	14	5	125
Wykształcenie						
Podstawowe	24	25	20	11	19	291
Zasadnicze zawodowe	43	18	22	8	8	287
Średnie	37	22	23	14	4	358
Wyższe	44	17	24	11	4	114
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	36	18	26	16	5	66
Prac. umysł. niż. szczebla	42	20	18	14	6	99
Pracownicy fiz.- umysł.	37	22	30	6	6	86
Robotnicy wykwalifikowani	44	24	23	5	3	109
Robotnicy niewykwalifik.	31	21	23	23	2	42
Rolnicy	37	27	21	2	13	47
Pracujący na własny rach.	56	12	18	14	0	40
Bierni zawodowo						
Renciści	35	18	19	10	17	115
Emeryci	31	19	20	10	20	204
Uczniowie i studenci	17	34	25	20	4	72
Bezrobotni	36	19	25	14	6	119
Gospodynie domowe i inni	39	26	19	10	6	52
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	41	20	22	11	5	183
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	39	24	25	11	2	93
sekt. pryw. poza rolnict.	40	21	25	10	4	200
prywatnym gosp. rolnym	37	27	18	5	13	56
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	37	21	25	9	9	143
276-399	28	31	18	15	8	128
400-549	33	23	21	13	10	197
550-799	42	16	23	8	10	148
Powyżej 799 zł	40	16	24	14	6	165
Ocena własnych war. mater.						
Złe	41	20	16	13	10	388
Średnie	35	21	25	9	10	450
Dobre	28	25	28	13	6	212
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	41	16	16	16	10	75
Raz w tygodniu	36	22	24	9	10	525
1-2 razy w miesiącu	37	21	18	14	11	152
Kilka razy w roku	36	22	22	15	5	182
W ogóle nie uczestniczy	32	23	24	12	8	112
Poglądy polityczne						
Lewica	42	21	22	12	4	325
Centrum	35	21	26	11	7	314
Prawica	37	21	24	12	7	229
Trudno powiedzieć	26	23	14	10	27	183

Tabela 3. Czy według Pana(i) - poza składkami członkowskimi - partie polityczne powinny być finansowane z budżetu państwa czy też nie powinny?
 1 - Tak, powinny być całkowicie finansowane; 2 - Tak, ale powinny być tylko częściowo finansowane; 3 - Nie, w ogóle nie powinny być finansowane z budżetu państwa

	(%)				
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	4	18	71	7	1050
Płeć					
Mężczyźni	5	20	69	5	498
Kobiety	3	16	72	9	552
Wiek					
18-24 lat	5	21	68	6	150
25-34	5	19	72	3	186
35-44	5	20	72	3	192
45-54	3	17	76	4	224
55-64	4	20	70	6	122
65 lat i więcej	4	14	63	20	176
Miejsce zamieszkania					
Wieś	4	16	71	9	382
Miasto do 20 tys.	1	17	73	9	114
20-100 tys.	4	17	73	6	203
101-500 tys.	7	20	68	6	226
501 tys. i więcej mieszk.	4	23	69	3	125
Wykształcenie					
Podstawowe	2	16	68	14	291
Zasadnicze zawodowe	6	18	70	7	287
Średnie	4	18	73	4	358
Wyższe	6	24	69	1	114
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	3	24	72	0	66
Prac. umysł. niż. szczebla	7	18	69	6	99
Pracownicy fiz.- umysł.	3	12	80	5	86
Robotnicy wykwalifikowani	7	23	66	4	109
Robotnicy niewykwalifik.	7	8	85	0	42
Rolnicy	0	14	83	2	47
Pracujący na własny rach.	9	17	74	0	40
Bierni zawodowo					
Renciści	6	13	68	14	115
Emeryci	3	19	63	15	204
Uczniowie i studenci	5	26	65	5	72
Bezrobotni	1	23	71	5	119
Gospodynie domowe i inni	5	10	81	4	52
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	5	22	68	4	183
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	7	20	71	1	93
sekt. pryw. poza rolnict.	6	16	73	4	200
prywatnym gosp. rolnym	0	14	84	1	56
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	2	14	77	7	143
276-399	5	19	72	5	128
400-549	3	13	73	11	197
550-799	5	18	70	8	148
Powyżej 799 zł	8	22	66	3	165
Ocena własnych war. mater.					
Złe	4	13	77	6	388
Średnie	4	20	67	9	450
Dobre	5	24	67	4	212
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	5	16	66	13	75
Raz w tygodniu	4	16	73	7	525
1-2 razy w miesiącu	5	21	67	6	152
Kilka razy w roku	5	19	70	6	182
W ogóle nie uczestniczy	2	23	67	7	112
Poglądy polityczne					
Lewica	6	22	68	3	325
Centrum	3	18	73	7	314
Prawica	5	18	72	4	229
Trudno powiedzieć	2	12	69	18	183